

10 lat WYDZIAŁU NAUK BIOLOGICZNYCH UNIWERSYTETU ZIELONOGÓRSKIEGO

1 września 2017 r. minęło dziesięć lat od dnia utworzenia na Uniwersytecie Zielonogórskim Wydziału Nauk Biologicznych. Tego dnia, w 2007 r., weszła w życie Uchwała nr 218, którą 28 lutego 2007 r. podjął Senat Uniwersytetu Zielonogórskiego. Powstanie WNB związane było z koniecznością rozwoju na Uniwersytecie Zielonogórskim badań naukowych i kształcenia w dziedzinie nauk biologicznych. Utworzenie Wydziału Nauk Biologicznych odegrało istotną rolę w zachowaniu rangi samego Uniwersytetu.

Historia związana z powstaniem WNB rozpoczęła się w 1996 r., kiedy w ówczesnej Wyższej Szkole Pedagogicznej w Zielonej Górze, na Wydziale Matematyki, Fizyki i Techniki, został utworzony Instytut Biotechnologii i Ochrony Środowiska (IBiOŚ). Pierwszym dyrektorem i współorganizatorem był prof. dr hab. inż. Edward Kowal. W latach 1997-2000 następcą prof. Kowala został prof. dr hab. Tadeusz Lachowicz. Od 2000 r. dyrektorem Instytutu był prof. dr hab. Michał Stosik. W roku 2001, wraz z utworzeniem Uniwersytetu Zielonogórskiego, nastąpiła zmiana organizacyjna IBiOŚ. Wszedł on wówczas w strukturę Wydziału Inżynierii Lądowej i Środowiska (WILiŚ). Do 2002 r. dziekanem utworzonego Wydziału, którego jednostką organizacyjną stanowił IBiOŚ, był prof. dr hab. inż. Henryk Greinert. W następnej kadencji dziekanem Wydziału został prof. dr hab. inż. Tadeusz Kuczyński, a prodziekanami: dr hab. Beata Gabryś (pracownik IBiOŚ) oraz dr inż. Marek Talaga. W 2005 r. dyrektorem IBiOŚ, a następnie pierwszym dziekanem nowego Wydziału Nauk Biologicznych, został prof. dr hab. Leszek Jerzak. Od roku 2016 funkcję dziekana WNB pełni prof. dr hab. Beata Gabryś.

Najdłużej działającym kierunkiem studiów jest *ochrona środowiska*, która została powołana w 1994 r. jeszcze na Wydziale Techniki, Matematyki i Fizyki ówczesnej WSP. W lipcu 1995 r. po raz pierwszy przeprowadzono egzamin wstępny dla kandydatów na ten kierunek, a od paździer-

nika zrekrutowani studenci rozpoczęli studia. Zajęcia odbywały się początkowo w salach dydaktycznych WSP przy al. Wojska Polskiego. Kadra dydaktyczna skupiła się wokół Zakładu Biofizyki liczącego wówczas pięciu pracowników. W międzyczasie adaptowano budynek przy ul. Monte Casino 21b, który docelowo stał się siedzibą IBiOŚ. Wkrótce wprowadzili się tam studenci, pojawili się nowi pracownicy dydaktyczni i zaczęto organizować laboratoria.

W pierwszych latach działalności IBiOŚ, nieduży początkowo zespół pracowników naukowo-dydaktycznych, podjął się trudu kształcenia studentów kolejnych roczników na kierunku *ochrona środowiska* w dwóch specjalnościach: *biotechnologia w ochronie środowiska* i *ekologia człowieka*. Pierwsi absolwenci *ochrony środowiska* opuścili mury uczelni w 1999 r., a po utworzeniu Uniwersytetu Zielonogórskiego, dyplom nr 1 w 2001 r. otrzymała absolwentka tego kierunku - mgr Magdalena Roślińska, której promotorem była dr Krystyna Walińska.

W miarę upływu czasu rozbudowie ulegała zarówno baza dydaktyczna, jak i naukowa. W 2007 r. znaczna część Instytutu przeprowadziła się do nowego budynku przy ul. prof. Z. Szafrana 1. 3 Października 2007 r. studenci *ochrony środowiska* i *biologii* zainaugurowali studia na nowym Wydziale. Podczas pierwszej inauguracji roku akademickiego na Wydziale Nauk Biologicznych, wykład pt. *Zależności między roztocami a człowiekiem* wygłosił prof. dr hab. Czesław Błaszak, kierownik Zakładu Morfologii Zwierząt Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu. I tak rozpoczął się nowy rozdział działalności WNB.

W roku 2012 odbyły się uroczystości związane z pięcioletniem powołania Wydziału, podczas których wykłady okolicznościowe wygłosili prof. dr hab. Czesław Błaszak (UAM Poznań), dr Georg Moskwa (Ministerstwo Ochrony Środowiska Brandenburgii) oraz laureat Pokojowej Nagrody Nobla, prof. Robert Harold Thomas. Z tej okazji sali wykładowej



nr 219 nadano imię Profesora Władysława Strojnego, którego sylwetkę przedstawił prof. dr hab. Grzegorz Gabryś.

W ciągu ostatnich dziesięciu lat działalności Wydziału Nauk Biologicznych zauważalny jest rozwój zarówno kadry jak i bazy naukowo-dydaktycznej. Struktura Wydziału ulegała w tym czasie zmianom. W skład WNB wchodzi obecnie sześć katedr: Katedra Biochemii i Bioinformatyki, Katedra Biotechnologii, Katedra Botaniki i Ekologii, Katedra Mikrobiologii i Genetyki, Katedra Ochrony Przyrody i Katedra Zoologii oraz Pracownia Języka Obcego. W trwającej kadencji władz Wydziału prof. dr hab. Beata Gabryś pełni funkcję dziekana Wydziału, dr hab. prof. nadzw. Katarzyna Baldy-Chudzik - prodziekana ds. nauki oraz dr Elżbieta Roland - prodziekana ds. dydaktyki.

Większość zajęć dydaktycznych (m.in. wykłady, semina, konwersatoria, ćwiczenia) odbywa się w nowoczesnym budynku przy ul. Szafrana 1 w Zielonej Górze, a część zajęć laboratoryjnych jest prowadzona w byłej siedzibie IBiOŚ przy ulicy Monte Cassino. Wydział dysponuje bazą lokalową wyposażoną w nowoczesny sprzęt do prowadzenia badań naukowych i procesu dydaktycznego. Baza naukowo-dydaktyczna i infrastrukturalna Wydziału jest cały czas doskonała.

Na mocy ustawy z dnia 30 września 2010 r., na podstawie oceny działalności Wydziału w latach 2005-2009, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego przyznało Wydziałowi Nauk Biologicznych UZ kategorię B. W obecnej ocenie parametrycznej, za lata 2013-2016, WNB również otrzymał kategorię B.

W roku akademickim 2005/2006 liczba pracowników naukowo-dydaktycznych zatrudnionych w IBiOŚ wynosiła 28 osób, natomiast w 2016/2017 na WNB pracowało już 65 osób, w tym 45 nauczycieli akademickich oraz 20 pracowników technicznych i administracji. Wydział Nauk Biologicznych jest jedną z podstawowych jednostek UZ, która tworzy w chwili obecnej zwarty i bardzo dynamicznie rozwijający się ośrodek nauk biologicznych w Polsce. Wyraża się to liczbą zatrudnionych osób posiadających stopień naukowy, w tym 7 z tytułem profesora, 14 ze stopniem doktora habilitowanego i 23 ze stopniem doktora.

Na Wydziale prowadzone są obecnie trzy kierunki studiów wyższych zawodowych i trzy kierunki studiów uzupełniających magisterskich, w ramach których oferuje się studentom pięć specjalności. Kierunek *biologia* powołano w roku 2006, zaś w 2010 r. uruchomiono studia I stopnia na kierunku *biotechnologia*, a w roku 2014 studia II stopnia. W roku 2011 Wydział uzyskał uprawnienia doktryzowania w dziedzinie nauk biologicznych, w dyscyplinie biologia, natomiast w 2013 r. w dyscyplinie ochrona środowiska.

Od momentu uzyskania uprawnień do nadawania stopnia naukowego doktora, na Wydziale pomyślnie przyjęto dziesięć rozpraw doktorskich (w tym dziewięć w dziedzinie biologia i jedną w dziedzinie ochrona środowiska). Obecnie 18 osób ma otwarty przewód doktorski (w tym pięć z ochrony środowiska). W ciągu dziesięciu lat działalności Wydziału Nauk Biologicznych wypromowano ponad 1500 absolwentów studiów pierwszego i drugiego stopnia na kierunkach: *ochrona środowiska*, *biologia* i *biotechnologia*. W maju 2017 r. odbyła się obrona pracy doktorskiej pierwszej absolwentki studiów doktoranckich naszego Wydziału, mgr Eweliny Gronczewskiej. Funkcję promotora w przewodzie doktorskim pełnił dr hab. prof. nadzw. Jacek J. Koziół.

Proces edukacyjny na kierunku *ochrona środowiska* oparty jest częściowo na projekcie 'Kształcenie na odległość', który wdrożono na Wydziale w 2006 r. Jednym z głównych założeń projektu jest zapewnienie dostępności kursów dla jak największej liczby studentów. Studentom, którzy nie mają dostępu do internetu, Wydział zapewnia dostęp do pracowni wyposażonej w nowe komputery. W pracowni studenci mogą korzystać nie tylko z zajęć zdalnych, ale również z oprogramowania i baz danych takich jak DBTSS czy BLAST, zasobów biblioteki i obszernej bazy publikacji naukowych. Ponadto w holu budynku oraz w salach wykładowych jest zapewniony dostęp bezprzewodowy do internetu dla wszystkich studentów.

W okresie od 2007 do 2017 r. na Wydziale zorganizowanych zostało dziewięć konferencji, w tym pięć międzynarodowych oraz dwanaście konferencji dla studentów i doktorantów (jedna krajowa konferencja studencka i jedenaście studenckich międzynarodowych). Na Wydziale jest zlokalizowana siedziba redakcji czasopisma *International Studies on Sparrows* - wydawanego od 1967 r. i uwzględnionego na ministerialnej liście czasopism punktowanych. Jego twórcą i pierwszym redaktorem był prof. Jan Pinowski. W wyniku reorganizacji Instytutu Ekologii PAN redakcję czasopisma przeniesiono na Wydział Nauk Biologicznych UZ, a redaktorem został prof. Leszek Jerzak. Czasopismo wydawane jest we współpracy z *International Association for Ecology (Working Group on Granivorous Birds - Intecol)*. Utrzymuje swój główny profil tematyczny i publikuje w języku angielskim prace naukowe poświęcone ekologii ptaków ziarnojadów.

Współpraca Wydziału z wieloma ośrodkami naukowymi krajowymi i zagranicznymi umożliwia częste kontakty i wymianę, szczególnie młodszych pracowników naukowych. Wymiana ta realizowana jest poprzez stypendia, wyjazdy szkoleniowe i prowadzenie wspólnych projektów badawczych, często finansowanych przez stronę zagraniczną.



W ramach programu Erasmus+ dochodzi do wymiany studentów WNB z uczelniami partnerskimi w sześciu krajach: Bułgaria, Estonia, Niemcy, Francja, Hiszpania i Włochy. Szczególnie warta podkreślenia jest wieloletnia współpraca z ośrodkami naukowymi w Wietnamie (Vinh, Ho Chi Minh City). Od trzech lat studenci tych uczelni uczestniczą w procesie kształcenia na studiach pierwszego stopnia na kierunku *ochrona środowiska*.

Pracownicy Wydziału, we współpracy z Urzędem Miasta w Zielonej Górze i Ligą Ochrony Przyrody, uczestniczyli w utworzeniu Uniwersyteckiego Ogródu Botanicznego. Ogród ten, niezależnie od pełnionej roli dla mieszkańców Zielonej Góry i okolic (turystyczno-poznawczej), stanowi silne zaplecze dydaktyczne i naukowe dla Wydziału. Wielu pracowników WNB z dużym zaangażowaniem uczestniczyło również w tworzeniu Centrum Przyrodniczego w Zielonej Górze, którego kierownikiem jest dr Krystyna Walińska - pracownik Katedry Botaniki i Ekologii. Nasi absolwenci znajdują w tej placówce zatrudnienie, a studenci realizują część zajęć dydaktycznych. Pracownicy naszego Wydziału, w szczególności prof. Leszek Jerzak, byli inicjatorami powstania na terenie Zielonej Góry Ośrodka Rehabilitacji Dzikich Zwierząt „Ptasi Azyl”, którego celem jest niesienie pomocy zwierzętom dziko żyjącym oraz podnoszenie świadomości i edukacja ludzi, jak właściwie pomagać tym zwierzętom oraz jak właściwie ingerować, aby nie zaszkodzić naturze.

Zarządzeniem dziekana z dnia 25 kwietnia 2016 r. powołany został na Wydziale Zespół d.s. dobrostanu zwierząt. Zespół ten realizuje zadania polegające na konsultacjach i udzielaniu porad w sprawach związanych z zapewnieniem dobrostanu zwierząt w trakcie badań prowadzonych poza jednostką. Ponadto monitoruje przypadki uśmiercania zwierząt w celu pozyskania narządów lub tkanek, kontroluje przeprowadzanie doświadczeń i ich wyniki, z uwzględnieniem wpływu tych doświadczeń na wykorzystywane w nich zwierzęta oraz ocenia zgodność przeprowadzanych doświadczeń z zasadami zastąpienia, ograniczenia i udoskonalenia.

Z okazji 10 lat istnienia Wydziału Nauk Biologicznych UZ, 18 października 2017 r. odbyła się uroczystość jubileuszowa. Pierwsza część obchodów 10-lecia WNB odbyła się w Auli Uniwersyteckiej przy ul. Podgórznej 50. Uroczystość zaszczylił swoją obecnością prof. dr hab. Wojciech Strzyżewski, Prorektor ds. Studenckich UZ, który w słowach otwierających obchody jubileuszu wskazał na znaczącą rolę rozwoju nauk przyrodniczych dla regionu lubuskiego i samego Uniwersytetu. Podkreślił, że Wydział Nauk Biologicznych UZ jest jedyną jednostką naukowo-dydaktyczną prowadzącą badania i kształcąca na poziomie studiów wyższych w dziedzinie nauk biologicznych w regionie lubuskim. Podczas tej części uroczystości dokonano również podsumowania dziesięciu lat działalności w zakresie pracy naukowej i kształcenia. Dokonania WNB w tych zakresach przedstawiły, odpowiednio - dr hab. prof. nadzw. Katarzyna Baldy-Chudzik, Prodziekan ds. Nauki WNB oraz dr Elżbieta Roland, Prodziekan ds. Dydaktyki WNB. Przeanalizowano też historię powstania WNB i ewolucję struktury administracyjnej Wydziału oraz poprzedzającego wydział - Instytutu Biotechnologii i Ochrony Środowiska, co zaprezentowała Dziekan WNB, prof. dr hab. Beata Gabryś. Osobną prezentację poświęcono Uniwersyteckiemu Ogrodowi Botanicznemu, który również w 2017 r. obchodzi 10-lecie istnienia. Ogród Botaniczny przedstawił jego Kierownik naukowy, dr Piotr Reda. Pierwszą część obchodów jubile-

uszowych zakończyły wystąpienia gości, którzy skierowali życzenia pomyślności i dalszego dynamicznego rozwoju WNB na ręce władz Wydziału. Byli to: Małgorzata Łukiewska - Dyrektor Gabinetu Zarządu Województwa lubuskiego, Leszek Banach Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych, Jolanta Fedak - Prezes Zarządu Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze i Zastępca Prezesa, Łukasz Pabierowski, Jan Rydzanicz - Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim, Alina Jągowska - Dyrektor Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Lubuskiego, oraz Zofia Batorczak - Lubuski Wojewódzki Lekarz Weterynarii. Życzliwe listy gratulacyjne przekazali również dziekani wydziałów UZ oraz dziekani wydziałów nauk biologicznych z innych uniwersytetów polskich.

Druga część obchodów 10-lecia WNB związana była z postacią prof. dr. hab. Tadeusza Lachowicza. Prof. zw. dr hab. Tadeusz M. Lachowicz (1930-2015) był mikrobiologiem i genetykiem. W swej niemalże 50-letniej pracy naukowej zajmował się biologią i genetyką zarówno bakterii, jak i drożdży. Pozostawił po sobie dorobek naukowy liczący ponad 130 prac doświadczalnych. Był promotorem 25 doktoratów, zarówno na Uniwersytecie Wrocławskim, jak i Uniwersytecie Zielonogórskim. Jako Dziekan Wydziału Nauk Przyrodniczych zorganizował Instytut Mikrobiologii Uniwersytetu Wrocławskiego, którego dyrektorem był przez 17 lat. Od 1996 r. związany był z Wyższą Szkołą Pedagogiczną w Zielonej Górze, gdzie jako dyrektor Instytutu Biotechnologii i Ochrony Środowiska (1997-2000) zorganizował pierwszy w województwie lubuskim Zakład Mikrobiologii i Genetyki. Był jego dyrektorem do czasu przejścia na emeryturę, tj. do roku 2000. Ponadto Profesor był aktywnym członkiem Wrocławskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Mikrobiologów, współorganizatorem Polskiego Towarzystwa Genetycznego oraz organizatorem zjazdów i konferencji naukowych. Był wielokrotnie odznaczany, m.in. przez Ministra Szkolnictwa Wyższego. Uczniowie Profesora Lachowicza do dziś tworzą kadrę naukową na Uniwersytetach Wrocławskim i Zielonogórskim oraz innych placówkach naukowych np. PAN. Chcąc uhonorować wkład Profesora w tworzenie Wydziału Nauk Biologicznych, nadano sali wykładowej nr 115 Jego imię. Uroczystego odsłonięcia tablicy pamiątkowej w sali 115 dokonała dr Zofia Lachowicz, żona śp. Profesora Tadeusza Lachowicza oraz prof. dr hab. Michał Stosik, wieloletni kierownik zespołu mikrobiologów WNB, następca Profesora na stanowisku Dyrektora Instytutu Biotechnologii i Ochrony Środowiska UZ. Odsłonięcie tablicy poprzedzone było przedstawieniem sylwetki Profesora przez prof. dr. hab. Michała Stosika oraz uczennice Profesora, panie: prof. dr hab. Gabrielę Bugłę-Płoskońską - Prodziekan Wydziału Nauk Biologicznych Uniwersytetu Wrocławskiego, prof. dr hab. Zuzannę Drulis-Kawę - Dyrektor Instytutu Genetyki i Mikrobiologii Wydziału Nauk Biologicznych Uniwersytetu Wrocławskiego i prof. Ewę Obłąk - z Zakładu Fizykochemii Drobnoustrojów Instytutu Mikrobiologii i Genetyki - WNB Wroc., obecnie pracujących w zespole mikrobiologii Uniwersytetu Wrocławskiego, którym Profesor wiele lat kierował. Obchody jubileuszu WNB zakończyło mini-symposium mikrobiologiczne z referatami młodych adeptów nauki, kontynuujących tematykę badawczą rozwijaną przez prof. Lachowicza.

Agnieszka Mirończyk
Sylvia Andrzejczak-Grządko
Katarzyna Baldy-Chudzik
Jacek Juliusz Koziół
Beata Gabryś